

Освітній компонент: Акушерство
Освітня програма: Лікувальна справа

Практичне заняття № 5

Тема: Фізіологічний післяпологовий період

Актуальність теми

Післяпологовий період – дуже відповідальний у зв'язку з особливостями функціонування органів і систем породіллі. Стан здоров'я породіллі, її чутливість до можливого інфікування, нормальний перебіг процесів інволюції матки і лактації в більшості випадків залежить від правильного ведення післяпологового періоду. Чітке знання перебігу фізіологічного післяпологового періоду дозволяє попередньо і своєчасно виявити початкові ознаки захворювань та ускладнень, що виникли у породіллі.

Навчальні цілі заняття

Студент повинен знати:

- зміни в організмі жінки у післяпологовому періоді;
- ускладнення, що найчастіше відбуваються у післяпологовому періоді.

Студент повинен вміти:

- вести післяпологовий період;
- проводити огляд пологових шляхів на фантомі;
- спостерігати за породіллею у ранньому післяпологовому періоді.

Виховна ціль: розвивати почуття відповідальності за своєчасність і правильність професійних дій.

Формування практичних вмінь та навичок **Алгоритм виконання практичної навички**

Спостереження за породіллею у ранньому післяпологовому періоді

Необхідний інструментарій	Тонometr, фонендоскоп, секундомір, міхур з льодом, металевий жіночий катетер, ниркоподібний лоток-2 шт.
Послідовність дій	<ol style="list-style-type: none">1. Спостерігати а загальним станом – контролювати колір шкірних покривів, вимірювати АТ, підраховувати частоту пульсу.2. Контролювати кількість кров'янистих виділень з піхви.3. Контролювати стан післяпологової матки шляхом пальпації.4. Вчасно змінювати міхур з льодом: покласти міхур з льодом на передню черевну стінку на 30 хв., після 30-хвилинної перерви – повторити.5. Провести катетеризацію сечового міхура після закінчення раннього післяпологового періоду – через 2 год. після пологів.6. Спостерігати за станом новонародженого, який перебуває біля матері в пологовій залі.7. Вчасно перевести і транспортувати на каталці породіллю в післяпологову палату.

Алгоритм виконання практичної навички

Асистування під час огляду пологових шляхів

Положення хворої	Жінка лежить на ліжку Рахманова на спині з напівзігнутими в колінних та кульшових суглобах ногами.
Необхідний інструментарій та матеріали	Широкі післяпологові дзеркала, стерильні рукавички, корнцанг, пінцет, голкотримач, голки, шовк, кетгут, ножиці, пінцет, ватні та марлеві кульки.
Підготовка акушерки	1. Провести хірургічну обробку рук. 2. Одягнути стерильні рукавички. 3. Підготувати стерильний інструментарій.
Послідовність дій	1. Під час накладання швів на шийку матки акушерка утримує в піхві дзеркала, виконує всі розпорядження лікаря, готує шовний матеріал, заправляє його в голку. 2. Під час накладання швів на промежину акушерка подає лікареві інструменти, заправляє в голку шовк чи кетгут, просушує рану, виконує розпорядження лікаря.

Тести для самоконтролю

- Який час триває ранній післяпологовий період?
 - 1 годину
 - 2 години
 - 1 тиждень
 - 3-4 тижні
 - 6-8 тижнів
- Який час триває пізній післяпологовий період?
 - 1 годину
 - 2 години
 - 1 тиждень
 - 3-4 тижні
 - 6-8 тижнів
- Де знаходиться породілля у ранньому післяпологовому періоді?
 - У пологовому залі
 - У післяпологовій палаті
 - У відділенні патології вагітних
 - В обсерваційному відділенні
 - Вдома
- Де знаходиться дно матки на 4-5 добу після пологів?
 - На рівні пупка
 - На 2 поперечних пальці нижче пупка
 - Посередині між пупком і лоном
 - На 2 поперечних пальці вище пупка
 - Зникає за лоном
- Яка довжина порожнини матки на кінець післяпологового періоду?
 - 5-6 см
 - 8-9 см
 - 10-12 см
 - 14-15 см
 - 18-20 см
- Який характер лохій на 4 добу після пологів?
 - Кров'янисті
 - Серозно-кров'янисті
 - Серозні

- D. Гнійні
 - E. Пінисті
7. За який час після пологів сформується шийка матки?
- A. На 2 добу після пологів
 - B. На 1 тиждень після пологів
 - C. На 3 тиждень після пологів
 - D. На 4-5 тиждень після пологів
 - E. На 6-8 тиждень після пологів
8. На який день після пологів починає вироблятися молоко?
- A. На 1 день після пологів
 - B. На 2-3 день після пологів
 - C. На 5-6 день після пологів
 - D. На 8-9 день після пологів
 - E. На 10-11 день після пологів
9. Який гормон ініціює лактацію?
- A. Окситоцин
 - B. Естроген
 - C. Пролактин
 - D. Лютеотропний гормон
 - E. Фолікулостимулюючий гормон
10. Що не впливає на повноцінність лактації?
- A. Раннє прикладання дитини до грудей
 - B. Часте годування дитини
 - C. Правильне прикладання дитини до грудей
 - D. Прикладання дитини на 2-3 добу після пологів
 - E. Спорожнення молочної залози після годування шляхом зідждування
11. У породіллі – фізіологічний перебіг післяпологового періоду, друга доба. Виберіть характер лохий, що спостерігатимуться в даній ситуації:
- A. Кров'янисто-серозні незначні
 - B. Кров'янисті в помірній кількості
 - C. Серозно-кров'янисті незначні
 - D. Серозні, світлі, помірні
 - E. Серозні, каламутні, незначні
12. У породіллі, яка знаходиться в пологовій залі, через дві години після пологів стан задовільний. Матка щільна, лохії кров'янисті, помірні, випущена катетером сеча – світло-жовта. Ваша тактика?
- A. Спостерігати за породіллею в пологовому залі
 - B. Виписати породіллю зі стаціонару
 - C. Транспортувати породіллю в післяпологове відділення
 - D. Транспортувати породіллю в гінекологічне відділення
 - E. Ввести породіллі утеротонічні засоби
13. Догляд за молочними залозами після пологів полягає в обмиванні їх теплою водою з милом та обробці сосків?
- A. Перед кожним годуванням
 - B. Один раз на день
 - C. Три рази на день
 - D. Два рази на день
 - E. Обробляти потрібно тільки сосок
14. Породілля при нормальному перебігу пологів може вставати та ходити.
- A. Через 6-8 годин
 - B. Через 24 години
 - C. Через 2 доби

- D. Через 3 доби
 - E. Може вставати зразу ж після пологів
15. Серозні лохії характерні для...?
- A. 1-3 дня
 - B. 5-7 дня
 - C. 8-10 дня
 - D. 11-13 дня
 - E. 15 і більше днів
16. При нормальному перебігу післяпологового періоду породілля після повторних пологів може бути виписана на який день зі стаціонару?
- A. 4 добу
 - B. 2 добу
 - C. 3 добу
 - D. 5 добу
 - E. 7 добу
17. У жінки на 5-й день після пологів з'явився біль і набряк молочної залози. Визначте заходи допомоги породіллі.
- A. Зігрівальний компрес на молочну залозу
 - B. Зцідити молоко
 - C. Пункція молочної залози
 - D. Ввести антибіотики
 - E. Ввести знеболюючі

Клінічні задачі

Задача 1. Породілля Ж., на 5 добу після пологів. Температура тіла 36,7⁰С, пульс задовільний, задовільного наповнення, 72 уд. в 1 хв. Зі сторони внутрішніх органів патологічних змін не виявлено. Молочні залози збільшені в розмірах щільної консистенції, без гіперемії, соски без тріщин, матка щільна, не болюча, дно її визначається на середині між пупком і верхнім краєм лона, лохії кров'янисто-серозні /жовті/ в невеликій кількості. Сечовипускання без особливостей. Стілець один раз на добу. Як змінюється характер лохий в післяпологовий період? Яка функція молочних залоз на 5 добу після пологів? Чи відповідає склад лохий і ВСМД у даної породіллі 5 добі післяпологового періоду?

Задача 2. У породіллі З., 2 доба після пологів. Загальний стан задовільний, температура 36,6⁰С, пульс ритмічний, задовільного наповнення, частота 80 уд. за 1 хв. Зі сторони внутрішніх органів патологічних змін немає, соски без тріщин, молочні залози трохи збільшені, гіперемії немає. Матка щільна, при пальпації болюча, дно її визначається на рівні пупка. Лохії кров'янистого характеру, у невеликій кількості. Сечовипускання без особливостей, стільця не було. Як змінюється вага матки в післяпологовий період? Яка висота стояння дна матки в перші 2 доби післяпологового періоду?

Задача 3. У породіллі Г., на 7 добу після своєчасних нормальних пологів загальний стан задовільний, скарг на момент курації не пред'явлено. Температура тіла 36,5⁰С, пульс ритмічний задовільного наповнення і напруження до 74 уд. за 1хв., АТ 130/75 мм рт. ст. Зі сторони внутрішніх органів патології не виявлено. Молочні залози м'які, не болючі, соски набряклі. Дно матки знаходиться на 3 поперечних пальці вище лона. Лохії серозні, незначні, сечовипускання самостійне, діурез позитивний, стілець був. Як формується шийка матки в післяпологовий період? Як відповідає склад лохий, висота стояння дна матки у цієї породіллі 7 добі післяпологового періоду ?

Задача 4. Породілля Ч., 22 роки, поступила в акушерську клініку з скаргами на різкий біль в правій молочній залозі і погіршенням загального стану. 12 днів назад відбулися перші нормальні пологи, народився хлопчик масою 3200г. на 3-й день після пологів з'явилися поверхневі тріщини сосків, які лікували оксикортовою маззю. На 8-й день після пологів із заживанням тріщин жінка виписалась додому. Вранці на 2-й день піднялась температура

тіла – до 39⁰С з'явилися: озноб, біль в правій молочній залозі. За медичною допомогою не зверталася, використовувала спиртовий компрес і грілку на грудь. Але стан жінки погіршився. Почався озноб, температура тіла до 39⁰С., посилювався біль в грудях, пропав сон і апетит.

Об'єктивно: При поступленні температура тіла 39,2⁰С, пульс – 90 в 1 хв., АТ – 120/80 мм рт.ст. Патології внутрішніх органів немає. В правій підпахвинній ямці збільшені лімфатичні вузли. Матка над лобком не пальпується, виділення незначні, слизисті.

Молочні залози великі, соски в хорошому стані. Права залоза збільшена в об'ємі, гаряча на дотик, напружена, болюча при дотику, гіперемована, з ціанотичним відтінком, яскраво виражена поверхнева венозна сітка. При обережній пальпації визначається щільний різко болючий інфільтрат величиною 8х8 см, в центрі якого визначається флюктуація.

Питання:

1. Діагноз.
2. Клінічні ознаки, які підтверджують діагноз.
3. Класифікація післяпологового маститу.
4. Принципи лікування при початкових і послідуєчих стадіях маститу.
5. Профілактика лактаційного маститу.

Задача 5. При пальпації передньої черевної стінки у жінки 20 років на 3 поперечних пальці над лоном визначається матка округлої форми. Що необхідно вивчити з анамнезу? Що можна передбачити у даної жінки? Якої величини матка буває у невагітної жінки?

Задача 6. Поліжниця Ж., 24 роки, на 5 добу після пологів. Температура тіла – 36,7⁰С, пульс задовільного наповнення, до 72 уд. в 1 хв. Зі сторони внутрішніх органів патологічних змін не виявлено. Молочні залози збільшені в розмірах, щільної консистенції, не гіперемійовані, соски без тріщин. Матка скорочена, безболісна, дно її визначається на середині між пупком і верхнім краєм лона. Лохії кров'янисто-серозні (жовті), в невеликій кількості. Фізіологічні відправлення без особливостей.

Поставити діагноз. Як змінюється характер лохії в післяпологовому періоді? Яка функція молочних залоз на 5 добу після пологів? Чи відповідає склад лохій і ВСДМ у даної поліжниці п'ятій добі післяпологового періоду?

Література

1. Грищенко В.І., Щербина М.О. Акушерство: підручник. - К.: Медицина, 2009. - 408 с.
2. Назарова І.В. Невідкладні стани в акушерстві: навч. посіб. - К.: Медицина, 2008. - 104 с.
3. Назарова І.Б. Медсестринство в акушерстві: підручник. - К.: Медицина, 2008. - 224 с.
4. Назарова І.Б., Самойленко В.Б. Фізіологічне акушерство: підручник. - К.: Медицина, 2009. - 407 с.
5. Хміль С.В., Романчук Л.І., Кучма З.М. Акушерство: підручник. - Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. - 624 с.